

سرویس روسیه/خبرگزاری آران
خبرگزاری آران / سرویس روسیه : اسلام در روسیه بیش از ۱۴۰۰ سال قدمت دارد. در منطقه «پاولوژیه» (سواحل رودخانه ولگا) اسلام تقریباً صد سال جلو تر از گرایش روسیه به شاخه ارتدوکس مسیحیت بعنوان مذهب رسمی وجود داشته است. در حال حاضر اسلام از لحاظ تعداد پیروان، دومین مذهب رسمی روسیه بعد از ارتدوکس بشمار می آید.

به گزارش جهان، به نقل از خبرگزاریهای رسمی روسیه، در حال حاضر بنا به ارزیابی کارشناسان بین ۱۵ تا ۲۴ میلیون مسلمان در روسیه زندگی می کنند. طبق آخرین سرشماری عمومی که در سال ۲۰۰۲ صورت گرفت تعداد پیروان اسلام در حدود ۱۴،۵ میلیون نفر می باشد. این رقم شامل تاتارها (۵،۵۵۸ هزار نفر)؛ باشقیرها (۱،۶۷۳،۸)؛ چچن ها (۱،۳۶۱،۰)؛ آواری ها (۷۵۷،۱)؛ قزاق ها (۶۵۵،۱)؛ آذربایجانی ها (۶۲۱،۵)؛ کاباردین ها (۵۲۰،۱)؛ دارگین ها (۵۱۰،۲)؛ کومیک ها (۴۲۲،۵)؛ اینگوش ها (۴۱۱،۸)؛ لزیگن و دیگر اقوام می شود. مجموعاً ۱۲،۴۹۱،۱ هزار نفر به اضافه نمایندگان دیگر اقوام که در بالا قید نشده اند. این در حالیست که بنا به ارزیابی شورای مفتیان روسیه در کشور بیش از ۲۳ میلیون مسلمان از ۳۸ قوم مختلف وجود دارند. مناطقی که به طور مرسوم اسلام در آنها رواج دارد، مناطق مرکزی و جنوبی «پریولژیه»؛ قفقاز شمالی و سیبری می باشند. علاوه بر این مسلمانان در مسکو، سن پترزبورگ و دیگر شهرهای بزرگ نیز سکونت دارند.

بنا به گزارش اداره دینی مسلمانان در بخش اروپایی روسیه، در استان مسکو بیش از ۳ میلیون مسلمان و در خود شهر مسکو در حدود یک و نیم تا دو میلیون نفر مسلمان سکونت دارند.

مسلمانان روسیه اکثراً از اهل تسنن (شاخه های حنفی و شافعی) می باشد. در «پریولژیه»؛ داخل روسیه و سیبری اکثر مسلمانان از شاخه حنفی و در قفقاز (به غیر از آذربایجانی ها) شافعی می باشند. پیروان شاخه های حنبلی بسیار کم و از شاخه مالکی تقریباً وجود ندارد.

اکثر شیعه های جعفری را آذربایجانی ها (در حدود دو میلیون نفر) تشکیل می دهند. به غیر از این در شمال قفقاز چندین مسلک صوفیه نیز وجود دارد. اداره دینی مسلمانان روسیه که وظیفه رهبری امت مسلمان روسیه را بر عهده دارد، برای اولین بار در زمان امپراطوری کاترین دوم در قرن ۱۸ میلادی تاسیس شد. اولین آن توسط حکم عالی کاترین در تاریخ ۲۲ سپتامبر سال ۱۷۸۸ میلادی تحت عنوان «مجمع دینی قوانین محمدی شهر «اوافا»» صادر شد. مراسم افتتاح این مجمع در تاریخ ۴ دسامبر سال ۱۷۸۹ انجام شد.

طی ده سال گذشته احیای اسلام در روسیه با احداث مساجد (در سال ۲۰۰۱ تعداد آنها بیش از ۴ هزار مسجد بوده است) به صورت فعالی جریان داشته است. در شهر مسکو شش مسجد فعال هستند که طی سال های آینده قرار است ۱۱ مسجد دیگر نیز احداث شوند. تعداد متقاضیان سفر حج نیز رو به افزایش است. دوسال قبل در حدود شش هزار نفر، سال گذشته در حدود ۱۰ هزار نفر و امسال در حدود ۱۳ هزار نفر به زیارت شهرهای مقدس مدینه منوره و مکه مکرّمه نایل آمدند.

فروشگاه های ویژه، رستوران ها، مراکز مشاوره بانوان، بیمارستان ها، آرایشگاه ها، آژانس هایی ویژه جذب پرسنلی و بنگاه های امور برگزار آیین و مراسم جشن و سوگواری، دفاتر وکلا، بنیادهای خیره و آموزشی، نشریات و چاپخانه و سازمان های حقوقی ویژه مسلمانان در حال تاسیس می باشند.

در کنار هر مسجدی ساختاری جامع مشغول فعالیت می باشد، یعنی مجمعی که کمیسیونی متشکل از سه نفر را برای حل مسائل مختلفی از جمله مسائل مالی انتخاب می کند. امامان خطیب مساجد از سوی مفتی اداره دینی تعیین می شوند و به عنوان رهبر و جواوگویی فعالیت های مختلف و از جمله فعالیت های مالی مسجد می باشد. اداره دینی مسلمانان بنا به موقعیت نژادی و ملی هر منطقه تشکیل می شود.

همچنین شورایی با نام شورای مفتیان روسیه وجود دارد (در ماه ژوئن سال ۱۹۹۶ تاسیس شده) که مجموعه ای از ادارات دینی مسلمانان را تحت پوشش خود جمع کرده و وظیفه هماهنگی فعالیت آنها را بر عهده دارد. در خاک روسیه در حدود ۴۰ اداره دینی مسلمانان فعالیت دارند که اداره دینی مسلمانان در بخش اروپایی روسیه با نفوذترین آنها می باشد. اداره دینی مسلمانان بخش اروپایی روسیه، در تاریخ ۲۳ فوریه سال ۱۹۹۴ در وزارت دادگستری تحت عنوان «اداره دینی مسلمانان بخش اروپایی- مرکزی روسیه» ثبت شده است.

در تاریخ ۹ دسامبر سال ۱۹۹۸ در کنگره مسلمانان بخش اروپایی روسیه با تصمیم روسا و نمایندگان سازمان های اسلامی ۲۲ منطقه از فدراسیون روسیه اداره دینی مسلمانان منطقه اروپایی- مرکزی روسیه، به اداره دینی مسلمانان بخش اروپایی روسیه (مفتیات مسکو) تغییر نام پیدا کرد. این اداره جماعت مسلمانان مسکو، سن پترزبورگ، نیژنی نووگوراد، تور، ولگدا، کاستروما، کورسک، ولادیمیر، ایوانوا، تولا، تامبوف، اورلا، اسمولنسک، سوچی، پنزا، کالنینگراد، یاروسلاو و غیره را تحت پوشش خود دارد. ریاست اداره مذکور بر عهده شیخ «راوی عین الدین» (رییس هیئت مدیره) می باشد. این هیئت مدیره از ۱۴ نفر از رجال مذهبی و اجتماعی تشکیل شده است.

در ساختار اداره دینی مسلمانان بخش اروپایی روسیه، بخش های مختلفی از جمله بخش بین المللی، بخش علوم و روابط با سازمان های اجتماعی، بخش روابط با سازمان های مذهبی مناطق و ارگان های دولتی فدراسیون روسیه، اداره حقوقی مفتیات مسکو، انجمن بانوان مسلمان، مرکز اسلامی مسکو و استان مسکو، و بنیاد کمک به دانشمندان اسلام شناس وجود دارد. اداره امور خیریه نیز تحت نظارت اداره دینی مسلمان بخش اروپایی روسیه دایر است.

مراکز آموزش دینی اداره دینی مسلمانان بخش اروپایی روسیه شامل مدرسه مسجد جامع مسکو، کالج عالی اسلامی مسکو و مدرسه «ایمان» می باشد. نشریه رسمی این اداره روزنامه «اسلام منبره» (منبر اسلام) نام دارد.

نشریات دیگری از جمله روزنامه «اینا سوز» (حرف تازه)، «اخبار اسلامی»؛ (با پیوست ماهانه «نور اسلام»)، «راه اسلام»؛ «اسلام و اجتماع»؛ «اسلام و روابط»؛ «روزنامه اسلامی»؛ و غیره نیز منتشر می شوند. به غیر از این پایگاه های اینترنتی ویژه بشماره به زبان روسی در همین زمینه مشغول به فعالیت می باشند.

تاتارستان
در منطقه جمهوری تاتارستان از قدیم و به طور مرسوم پیروان دو مذهب بزرگ یعنی اسلام و مسیحیت ارتدوکس در کنار هم زندگی می کنند. از ۱۲۰۰ جماعت مذهبی ۹۷۸ جماعت به مسلمانان اختصاص دارد.

اسلام قدیمی ترین مذهب بوجود آمده در خاک تاتارستان بوده است. بنا به شواهد تاریخی اجداد تاتارهای امروزی (بولگاریها) در دهه های اول قرن نهم میلادی به اسلام گرویدند و این روند در سال ۹۲۲ با اعلام اسلام به عنوان مذهب اصلی در «بولگاری ولگا» پایان گرفت.

در حال حاضر در این جمهوری تمامی شرایط برای تحکیم اسلام مهیا شده است. در سال ۲۰۰۱ در تاتارستان به طور رسمی در حدود هزار مکتب، بیش از ده ها مدرسه (حوزه علمیه)

و تعداد بیشماری مسجد فعالیت می کردند. شبکه خبری اسلامی برای تبلیغات اسلام در این جمهوری دایر شده که به امر نشر و چاپ دوره ای کتب اسلامی به زبان های تاتاری و روسی مبادرت می ورزد.

در تاتارستان دو اداره دینی مشغول فعالیت می باشند: یکی بعنوان نمایندگی اداره دینی مرکزی (شهر اویفا) و دیگری اداره دینی مستقل مسلمانان جمهوری تاتارستان. تربیت طلاب و اعزام آنها، شرکت در احداث مساجد، برقراری ارتباط با دیگر مراکز مذهبی از جمله در خارج از کشور و سازماندهی اعزام به حج از جمله فعالیت های آنها محسوب می شود.

در سال ۱۹۹۲ اداره دینی مسلمانان جمهوری تاتارستان تاسیس شد که در حال حاضر ریاست آن بر عهده «عثمان حضرت اسحاقوف» می باشد.

دانشگاه اسلامی روسیه نیز در قازان فعالیت دارد که هم حالت مذهبی و هم غیر مذهبی دارد. قبل از هر چیز در اساس آیین نامه این دانشگاه ایده اتحاد ساختارهای مذهبی و علمی، فدرال و منطقه ای جای گرفته است. اداره دینی مسلمانان جمهوری تاتارستان، شورای مفتیان روسیه و انستیتو تاریخ آکادمی علوم تاتارستان از موسسین این دانشگاه محسوب می شود.

مسجد قل شریف

احداث مسجد «قل شریف» که بزرگترین مسجد اروپا محسوب می شود، نمونه بارز احیای جامعه اسلامی در تاتارستان می باشد.

چهارصد سال قبل مسجد چند مناره ای افسانه ای قل شریف با کتابخانه غنی خود باعث ظرافت، زیبایی چشمگیر و تزیین پایتخت خان های قازان شده بود. این مسجد، مرکز آموزش مذهبی، گسترش علوم در پریولژیه میانی در قرن شانزدهم میلادی بود.

این مسجد به افتخار آخرین امام خود یعنی «سید قل شریف» یکی از رجال سرشناس مذهبی، عالم، شاعر و سیاستمدار و از فرماندهان دفاعی شهر قازان نام گذاری شده است.

مسجد دو طبقه و هشت مناره ای قل شریف به سمت نور جهت دارد.

بعد از فتح قازان توسط سربازان «ایوان گروزی» در سال ۱۵۵۲ مسجد به همراه دیگر ساختمان های کرملین قازان به آتش کشیده و تخریب شد.

در سال ۱۹۹۵ «منتیمر شایمیف» رئیس جمهور تاتارستان حکم آغاز بازسازی و مرمت مسجد قل شریف را صادر نمود.

در نتیجه برگزاری مسابقه ای بین المللی که در آن ۱۶ طرح مختلف شرکت کرده بودند، پروژه معماران قازانی یعنی «ش. لطیفوف» و «ای. سیف الله» ستاروف» م. سافرونوف» مورد قبول واقع شد.

در تاریخ ۲۱ فوریه سال ۱۹۹۶ کلنگ احداث این مسجد بر زمین خورد و در ماه ژوئن سال ۲۰۰۵ در دوره جشن های هزاره قازان رسماً افتتاح شد.

پایان پیام.